

ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Концепція правової держави в сучасних умовах – це не лише проголошення основних принципів, що становлять теорію такої держави, а й необхідність реального формування нових соціально-політичних інститутів, які замінили б закриту авторитарну політичну систему на відкриту демократичну систему, яка діяла б на засадах панування права (правового закону) у суспільстві. Правову державу нині розглядають як державу, у якій виключно юридичними засобами забезпечено верховенство права, реальне здійснення, охорону, захист і поновлення порушених прав громадян, взаємну відповідальність держави та особи, контроль і нагляд за утворенням та застосуванням юридичних законів. Мета створення правової держави в Україні – забезпечити цивілізоване функціонування й розвиток громадянського суспільства.

Отже, правова держава в Україні може розглядатися як політико-юридична форма організації суспільного життя, що належить до таких фундаментальних соціальних цінностей, як права людини і громадянина, конституціоналізм, демократія тощо.

Основні риси правової держави в Україні: а) верховенство й панування правового закону; б) постійне утвердження суверенітету народу як єдиного джерела державної влади; в) здійснення поділу влади на законодавчу, виконавчу й судову; г) забезпечення прав, свобод, законних інтересів людини та громадянина, виконання ними своїх обов'язків перед іншими людьми, державою й громадянським суспільством; г) урегулювання взаємовідносин між особою та державою на засадах дозволеності особі робити все, що прямо не заборонено законом, а державним органам – тільки те, що прямо дозволено законом; д) взаємна відповідальність між особою й державою, відповідальність держави перед особою і громадянським суспільством за свою діяльність; е) ефективна організація контролю та нагляду за здійсненням законів і режиму законності.

Конституція та закони, як відомо, – це нормативні акти вищої юридичної сили. Але таке визначення законів є формальним. Великого

значення набуває зміст законів, які повинні бути демократичними, тобто захищати права і свободи людини, оскільки в іншому разі законність як така може виявитися притаманною антидемократичним режимам.

Демократизм змісту законів й утвердження суверенітету народу як єдиного джерела влади відбито в концепції верховенства парламенту. Тільки парламент як представницький орган, обраний народом, має право приймати закони і контролювати їх виконання, а також є єдиним державним органом, що має право виступати й діяти від імені всього народу.

Герман А.
НТУ «ХП»

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА СВОБОДУ СЛОВА ТА ДУМКИ В УКРАЇНІ

Прагнення до свободи є одним із найголовніших і найсуттєвіших атрибутів людини в будь-який час. Свобода діяльності в будь-якій сфері виявляється в можливості ставити певні цілі та боротися за їх здійснення на основі вільного свідомого вибору.

Конституція України визначає, що Україна є суверенною, незалежною, соціальною, правовою й демократичною державою. А передумовами для побудови демократичної держави є забезпечення не на словах, а насправді свободи вираження думок. Адже свобода слова передбачає висловлення незалежних поглядів і переконань як в усній, так й у письмовій формі. Права на свободу слова гарантуються як на національному, так і на міжнародному рівні («Загальна декларація прав людини», «Конвенція про захист прав людини і основних свобод» тощо). Однак право на свободу думки й слова не є абсолютним і може бути законодавчо обмежене в інтересах суспільства, держави або у випадках, що мають морально виправданий характер. Тобто інформаційні агентства не мають права розголошувати у своїх матеріалах дані, що становлять державну таємницю, або іншу інформацію, яка охороняється законодавством, закликає до повалення чинного ладу або порушення територіальної цілісності України, пропагандує війну, насильство тощо.